



DE KRUISVLAG IN TOP

ZENDINGSVERTTELBOEK
VOOR SCHOOL EN HUIS

UITGAVE VAN
FA H. H. KOK BZ
Z W O L L E



HET WEE VAN CERAM.

INLEIDING.

Een van de vele prachtige eilanden van den Indischen Archipel heet *Ceram*.

Het is ongeveer half zoo groot als Nederland. Midden door het eiland gaat een breede rij van bergen, die soms dicht de kust naderen. Sommige toppen zijn wel 2500 M. hoog. De bergen zijn met bosch begroeid. Ook treft men langs de hellingen en op de vlakten onafzienbare grasvelden aan. Vele riviertjes stroomden af naar zee.

De bewoners van *Ceram* heeten *Alfoeren*. Hun aantal bedraagt een 90000, die in twee, elkaar vijandige, stammen zijn verdeeld. 't Zijn krachtig gebouwde menschen, lichtbruin van kleur. Altijd gaan de mannen gewapend. Het koppensnellen heeft er tot voor korten tijd vele slachtoffers geëischt.

Van hun leven en hun lijden volgt hier een verhaal.

Dit verhaal is ontleend aan: „Van Wee en van Vree”; Twee schetsen uit het leven der *Alfoeren* op *Ceram*, door H. Kraye van Aalst. Uitgave van den Boekhandel voor In- en Uitwendige Zending te 's Gravenhage.

De pendéta in het verhaal is bovengenoemde schrijver, de heer H. Kraye van Aalst.

't Is avond. De maan verlicht het strand van de zee, die rustig haar golfjes wiegt. De geweldige bladerkruinen van de hooge palmen trillen van het windje en glanzen in den maneschijn.

't Is avond en eenzaam aan het strand.

Daar gaat door het duister een vrouw. Vlak langs het water gaat ze, over 't witte zand. Een doek heeft ze omgeslagen, want 't is frisch in den nacht. Behoedzaam stapt ze voort, langzaam, aarzelend soms.

Wat doet ze hier, zoo alleen? Zoo in 't donker, bij de zee en bij 't groote bosch?

Ze houdt haar hoofd gebogen, alsof ze diep in gedachten is. Even staat ze stil en ze zucht en haar hand gaat naar haar oogen, alsof ze tranen weg wil wisschen. En dan gaat ze weer verder. Langzaam verder.

Nu komt ze op een plek, waar een voetpad uit het bosch op het strand uitkomt. Het pad is donker, want de maan kan het niet beschijnen. Geheimzinnig is het. Angstig in den avond. De vrouw rilt. Ze huivert. Van kou wellicht? Of van vrees? Ja, want haar hart klopt blijkbaar hevig. Zie maar, ze drukt er haar hand op. Met een diepen zucht verlaat ze 't strand en stapt uit het maanlicht het bosch in, waar 't zoo donker is. Al spoedig komt ze aan een open plek, waar een groote waterplas zich voor haar uitstrekt. Dat is de plek, waar 's nachts, als de menschen slapen, de herten komen drinken. Hier is 't weer licht en de vrouw stapt naar den waterkant.

Wat gaat er nu gebeuren?

O kijk, nu opent ze de mand, die ze aldoor met haar eene hand voorzichtig heeft gedragen.

Weet je, wie die vrouw is?

Dat is de jonge Elita. Thuis heeft ze zoo'n aardig, lief kindje. Maar dat kindje is heel erg ziek. Vader zit er nu bij en waakt.

Maar Elita is van huis gegaan met haar mandje en nu staat ze bij den waterplas in 't bosch. Nu gaat ze *offeren*. En *bidden* voor haar kind.

Zie maar, een handvol bloembladeren neemt ze en strooit ze langzaam over 't water uit, waarop ze als kleine schuitjes drijven gaan. O, wat is dat mooi! En hoor nu Elita smeeken:

„Ach, Ina Judante, heb medelijden met mijn kind en laat het in mijn armen opgroeien.“ Over haar wangen biggelen tranen.

Dan strooit ze rijstkorrels over den grond, vlak langs het water en rondom haar. En ze bidt: „Ina Judante, ik wil rijst voor je planten, als ik voor mijn kindje mag blijven zorgen.“ En een snik komt er achteraan.

Nu neemt ze uit haar mandje nog mooie, kleine lapjes wit goed en spreidt die uit over 't gras. Ze bukt zich om ze netjes neer te leggen en ze belooft met luide stem: „Ina

Judante, ik zal mooie witte kleeren voor je maken, als ik mijn kindje mag houden."

Ze richt zich weer op en strekt haar armen uit naar den waterplas, alsof daar iemand is, tot wie ze spreekt. Ademloos blijft ze luisteren en uitzien. Maar ze hoort niets; ze ziet alleen de sterren zich weerspiegelen in 't water. En nu wringt ze de handen samen en met trillende stem zegt ze: „Ina Judante, ontnem mij mijn kindje niet, want 't is het eenigst dat ik heb."

Ze valt op haar knieën in het gras, en buigt het hoofd en in haar droefheid en haar angst wacht ze op een antwoord. 't Is koud in den nacht, ze voelt het niet. Ze wacht.

Maar plotseling staat ze toch op. Want ze denkt zoo aan haar kind, dat thuis ligt met een gloeiend voorhoofd en verhitte handjes van de koorts, en dat kreunt en ijlt.

Nu gaat ze naar huis. Nu heeft ze geofferd en gebeden. Als Ina Judante nu maar goed wil zijn voor haar en haar kind.

Ze loopt snel langs 't donker voetpad en dan langs 't strand tot ze duidelijk de groote, donkere boomengroep ziet, waaronder haar huisje staat: een bamboehut. Snel gaat ze 't trapje op naar binnen.

Daar zit Sopai, haar man, bij 't licht van een damar-pit. Op zijn knieën ligt het meisje met het gloeiend hoofdje tegen zijn arm.

Sopai kijkt zijn vrouw aan, alsof hij met zijn oogen vragen wil, hoe het haar bij 't offeren gegaan is, doch zij kan niets zeggen en kijkt zwijgend naar haar kreunend kind.

Voorzichtig neemt zij het over en vlijt het tegen haar borst.

Dan zitten ze samen uur na uur en speuren, of ze een teeken van beterschap merken.

De familie is er niet, de huren evenmin. Niemand durft komen in hun huisje, waar de koorts woedt.

Vader en moeder zijn alleen met hun verdriet en nood.

En ze denken aan Ina Judante, aan wie ze geofferd hebben. Zou ze het offer hebben aangenomen?



Maar ach, in dien nacht kwam de Dood het hutje binnen. Het kindje stierf en moeders tranen druupten op de koude

wangen van haar doode meisje. Ina Judante had het offer niet aangenomen.

* * *

Wie is Ina Judante?

Ina Judante is een geest. De geest van een booze vrouw.

Eens was ze een jong meisje. Trouwen wilde ze niet, zooals al de jonge meisjes van haar dorp. Ze wilde geen man en geen kinderen hebben. Ze wilde jong blijven en voor niemand behoeven te zorgen. Maar ze werd toch oud, net als alle menschen. Toen was ze alleen; niemand, die aan haar dacht en om haar gaf. Ze was onvriendelijk en bitter en verdrietig. Maar niemand hield van haar, omdat ze nooit van iemand gehouden had, toen ze jong was. Nu benijdde ze de moeders, die veel lieve kinderen hadden. Nu wou ze soms zoo'n kind opnemen om het eens te knuffelen en te streelen. Maar de kinderen waren bang van haar en liepen voor haar weg. Toen is ze nog onvriendelijker geworden, zoodat de kinderen haar scholden en nariepen. Maar als er een jonge moeder aan de beek of aan het strand haar kind baadde, dan keek ze graag toe en streefde met haar rimpelige vingers de voetjes van het kind, dat in moeders schoot lag en prevelde onverstaanbare woorden.

Soms gebeurde het, dat een kind ziek werd, kort nadat Ina Judante er bij was geweest en de moeders fluisterden toen bang: Judante is een heks, die onze kinderen betoovert.

Eindelijk vond een buurvrouw Ina Judante stervend in haar hut. De buurvrouw liet haar water drinken uit een klapperdop, want ze versmachtte van dorst. Toen ze gedronken had, greep ze de hand van de buurvrouw en zei: „Ik wil kinderen, kinderen, geef me al de kinderen van het dorp.”

En toen stierf ze.

De mannen van het dorp hebben haar toen begraven op een eenzame plek in het bosch, ver weg, waar haast nooit iemand kwam, bij den waterplas, waar de herten 's nachts komen drinken. Daar is haar graf.

Maar, zeggen de menschen van Ceram, . . . ze heeft geen rust in haar graf. Als de maan schijnt over het bosch en het strand, dan komt ze uit het graf en zweeft daar rond in witte

kleeren gehuld, En dan fluistert ze: „Geef mij kinderen.” En dan roept ze de ziel van zieke kinderen tot zich om bij haar te blijven. Maar nu en dan heeft ze rijst noodig en witte kleeren en wil ze bloemen hebben en dan neemt ze die in ruil voor de ziel van een kind.

Dat is nu Ina Judante en daarom heeft Elita haar offers gebracht om haar kind te mogen behouden.

Doch Ina Judante heeft de offers niet aangenomen, maar de ziel van het kind tot zich geroepen.

En nu zijn Elita en Sopai diep bedroefd.

En Sopai vervloekt de heks aan den plas. Maar Elita zwijgt en schreit.

* * *

Nog voor de zon was opgegaan, ging Sopai het bosch in en zocht aan de arènpalmen de taaie vezels, en van de lianen kapte hij stevige koorden. Toen haalde hij aan het strand uit zijn prauw een pagaai. Samen hebben daarna Elita en Sopai het kindje in de slaapmat gewikkeld, daaromheen de de stevige arèn-vezels en alles samengesnoerd met de koorden van lianen. En Sopai heeft het gedragen naar een plek in het bosch. Daar groef hij met zijn pagaai een grafje. Dat was een moeilijk werk voor een bedroefd man: een grafje te graven voor zijn eigen kind.

Toen de zon opging, lag de kleine reeds onder de donkere aarde.

Vaak gingen Elita en Sopai samen naar het grafje en be-strooiden het dan met bloemen.

En in hun harten was een groot verdriet.

* * *

Op de Westkust van Ceram, in het dorpje Piroe woonde zendeling Kraye van Aalst, die door de Alfoeren gewoonlijk naar zijn woonplaats Pendéta Piroe genoemd werd. Vanuit Piroe deed hij geregeld reizen naar andere deelen van het eiland om overal het zaad van het Evangelie uit te strooien. Hij had daartoe een zeilboot tot zijne beschikking, waarmee hij, geholpen door eenige Alfoeren, langs de kust kon zeilen

van dorp tot dorp. In sommige dorpen was een kleine gemeente, waar een goeroe school hield en 's Zondags predikte. Als de zendeling dan kwam, bezocht hij de school, om te hooren of de kinderen goed leerden; de oudere menschen bezocht hij in hun huizen of in hun tuinen en op de akkers om te spreken met hen over Gods liefde. En dan hield hij het Heilig Avondmaal met hen en doopte de kleine kinderen.

Maar er zijn vele dorpen op Ceram, en er was maar één zendeling, zoodat hij niet dikwijls op elk dorp komen kon.

Er waren dan ook al twee maanden verlopen sinds Elita's kindje was gestorven, toen de zendeling in hun dorpje kwam. Hij zag Sopai en Elita onder het afdak van hun huis zitten en kwam dadelijk op hen toe. Hij kende hen wel; den vorigen keer, dat hij hier was, was hij ook al bij hen geweest. Toen had Elita pas een klein kindje gekregen; hij herinnerde 't zich nog wel. Sopai gaf den zendeling de hand en Elita stond op om een mat te halen en spreidde die uit voor den gast, en de zendeling ging dadelijk zitten.

„Wel, Elita, hoe gaat het met je kindje? Het slaapt nu zeker?" vroeg hij.

Maar Elita antwoordde niet. Zij boog zich diep over haar naaiwerk, maar Sopai keek den zendeling zoo aan, dat deze ineens begreep, dat deze jonge menschen bedroefd waren, diep bedroefd, omdat ze hun kind verloren hadden.

Een oogenblik zaten allen zwijgend bij elkaar, maar ineens begon Elita te vertellen, hoe lief haar kindje al geworden was, hoe zij en Sopai er elken dag mee hadden gespeeld; en hoe plotseling de koorts was gekomen. Ze vertelde van het gloeien van het lichaampje, het kreunen en kermen. En de tranen vulden haar oogen.

Toen begon de zendeling te vertellen, hoe hij ook eens haastig naar huis was geroepen, toen zijn zoontje zoo de koorts had en hevige stuipen. „Ik bad tot den Heiland der Wereld en Hij hoorde mijn klagen en het kind werd beter.”

„Heer, vertel ons van Hem” vroeg Elita en de zendeling begon: „Jezus is de zoon van God en kwam naar Ceram om de Alfoeren vrede te brengen. Hij is de groote Koningszoon, die de kinderen liefheeft en ze beschermt tegen de

booze geesten. Als er een kindje ziek is en de ouders vragen Hem om het te genezen, dan gaat Hij naar zijn Vader, den Grooten Koning, en Hij zegt: „Vader, laat mij dat kind beter maken en het aan de ouders terug geven; want ze zijn zoo bedroefd.” En dikwijls zegt de Groote Koning dan vriendelijk: „Doe het maar.” Maar soms ziet de Groote Koning droevig en ernstig en dan zegt Hij tot Zijn Zoon: „Dat zou niet goed zijn voor het kind, want het zou veel leed en verdriet ondervinden op de aarde en in veel gevaren komen. Haal het kind hierheen en breng het bij Mij.”

En dan gaat Jezus, de Groote Koningszoon, om het kindje te halen. Hij doet het met een droevig hart en zelf gaat Hij met zachte woorden van liefde de schreiende ouders troosten.”

Elita heeft goed geluisterd en zij heeft gedacht aan de booze Ina Judante; en zij vraagt:

„Maar, Pendéta, brengt de Koningszoon dan het kindje niet bij de booze Ina Judante, die het krabt en bijt?”

„Welneen, Elita,” zegt de zending: „Hij draagt het kindje voorzichtig naar den Grooten Koning. En daar wordt het verzorgd en het groeit op en het is er gelukkig en als vader en moeder ook vrienden zijn van den Koningszoon, dan komen zij eenmaal ook bij Hem en dan zien zij hun kindje weer en dan blijven ze altijd bij elkaar.”

„Moeten wij dien Koningszoon ook bloemen en wit linnen offeren, Pendéta?” vraagt Elita weer.

„Neen, Elita,” is het antwoord; „ge moet Hem alleen maar liefhebben en Hem Uw hart geven. Dan komt Hij u troosten in uw smart.”

Zoo en nog veel méér spreekt de zending tot Elita en Sopaï over den Grooten Koning van leven en dood en over den Heiland. En hij bidt of God zijn woorden zegenen wil, en deze bedroefde menschen wil leeren in Hem te gelooven en Hem lief te hebben.

* * *

In den hellen zonneschijn komt een oud man aangelopen. Een wonderlijke man. Met een rooden hoofddoek heeft hij zijn lange, grijze haren saamgebonden. Om zijn hals draagt hij

een snoer kralen en groote ringen in zijn ooren. Om zijn rechterbeen, even onder de knie, heeft hij een bandje van boomvezels gewonden. Dat is om geen opgezette beenen te krijgen. Om de linkerpols zit een touwtje, dat de zielestof moet verhinderen het lichaam te verlaten, want als dat gebeurde, zou hij zwak worden en spoedig sterven. Voor kleeding draagt hij alleen een lendenschort.

Die oude man is Elipai, de vader van Elita. Hij klimt het trapje naar de woning op en zet zich op den vloer neer. De zending kent hem ook wel en begroet hem als een ouden bekende. Jammer, dat die oude Elipai zoo van de sagoeweër houdt, dat hij zich dikwijls dronken drinkt. De goeroe van het Christendorp in de buurt waarschuwt hem wel eens en zegt, dat het daarvan komt, dat zijn handen soms zoo beven. De Pendéta zegt het nu ook nog eens vriendelijk en Elipai belooft zijn best te zullen doen om 't drinken te laten. Want hij gaat nog zoo graag op de jacht met pijl en boog op herten en buidelratten, en als zijn handen beven kan hij niet meer richten.

Elipai is nog heelemaal een heiden. Maar de zending tracht ook hem te brengen tot den Heiland. Doch dat is moeilijk, want Elipai houdt te veel van de sagoeweër en is bang voor de geesten.

Jezus, echter, de groote Koningszoon, is machtig en kan alles. Hij kan ook Elipai's hart veranderen. Hij kan ook Elita en Sopai troosten.

De zending vertrekt. Hij neemt hartelijk afscheid. In zijn hart is een gebed voor die drie menschen. Straks zeilt de zendingssboot, de Kruisvlag in top, naar een ander dorp.

En wij denken, als we haar in gedachten zien varen, aan 't ons zoo bekende lied:

Scheepken, onder Jezus Hoede!

* * *

Een jaar is voorbijgegaan. De Noorder- en Westerstormen met hun kille nevels zijn voorbij en de zon schijnt alle dagen weldoend en zegenend. Wat zijn Elita en Sopai thans gelukkig!

Ze hebben weer een kind, weer een meisje. Een heerlijk, gezond kind.

De zendeling is kort geleden weer bij hen geweest en hij heeft Elita nog eens geleerd, hoe *zijn* vrouw doet met kleine kindertjes, hoe ze doet met eten en slapen en wasschen van de kleine en zóó doet Elita nu ook. En de kleine groeit goed en slaapt rustig en de ouders zijn dankbaar.

Op zekeren dag zijn Sopai en Elita naar hun tuin gegaan, waar de rijst groeit en de bananen en de kokosnoten en de tabak. Daar had Sopai van bamboe een tuinhuisje gebouwd, met een bank er in om te kunnen rusten en schuilen voor de brandende hitte van de middagzon. Sopai snoeit de bamboehaag, die om den tuin groeit. Het kind ligt vredig op de bank in 't tuinhuisje en slaapt. 't Is stil in den tuin, alleen de kleurige parkietjes, die met heele zwermen rondvliegen, krijschen en schreeuwen voortdurend. Af en toe houdt Elita eens op met wieden en gaat 't tuinhuisje binnen, om te kijken of de kleine nog rustig slaapt.

't Wordt middag en gloeiend heet. Sopai is doodmoe geworden. Het zweet gudst hem langs het lichaam. Hij moet rusten en komt bij Elita zitten, die nu op de bank bezig is het kind te voeden.

Overal op het veld, in alle tuinen is de arbeid gestaakt en ieder heeft de schaduw opgezocht om te schuilen voor den hevigen middagfloed.

De man, de vrouw en het kind liggen weldra rustig op de bank. De kleine is dadelijk weer gaan slapen en Sopai en Elita dommelen door de warmte en de vermoeidheid ook in.

Alles is stil. Niemand stoort hen.

Maar... twee bruine handen buigen de takken van de bamboehaag uiteen en donkere oogen gluren naar het tuinhutje.

Geruischloos worden de takken nog verder uit eikaar gebogen en eenige mannen siuipen als slangen door de haag; als hagedissen schuifelen ze over den grond. Ze komen vlak bij de hut, waar de man, de vrouw en het kind rustig slapen.

Ze gluren naar hinnen en dan rijzen ze vlug op en springen als tijgers naar hun prooi. Hun kapmessen zwaaien ze en o... dan worden Elita en Sopai en het lieve kindje *gedood*.

Wie zijn die moordenaars?

't Zijn Alfoeren, die gekomen zijn uit een dorp, eenige dagreizen ver.

Ze hebben Elita en Sopai en 't kind het hoofd afgehakt en de hoofden in de *noenoeté* gelegd. Nu gaan ze in de prauw terug naar hun dorp. Daar worden de hoofden in het geestenhuis gebracht en tentoongesteld en heel den avond en heel den nacht wordt er feestgevierd.

Dat is de manier van de koppensnellers.

Toen ze in hun prauw stapten om weg te roeien, hebben ze op de *tahoeri* geblazen als een teeken van overwinning en de dorpelingen sprongen verschrikt op en gingen zoeken en vonden eindelijk de lijken in Sopai's tuinhuisje.

Maar niemand durfde hen aanraken.

Een groote kuil werd gegraven en met stokken stootte men de lijken daarin.

En de oude Elipai en zijn vrouw hebben geweend, want hun kinderen liggen in het graf en hun zielen zijn nu op den Hatoe Wolokoné. Dat is een groote berg op Ceram; daarheen gaan de zielen van de gesnelden, die zonder hoofd voor den Grooten Geest komen. Zij willen rust bij hem zoeken, maar de Grooten Geest kent hen niet, omdat ze geen hoofd hebben. Zij strekken de armen naar hem uit, maar zij zien hem niet. Ze zoeken en daarbij vallen ze telkens, omdat zij niet kunnen zien en tegen elkander loopen en hun voeten stooten tegen de steenen. De dorens van de slingerplanten steken en prikken hen. Ze hebben geen mond, en daarom lijden ze honger en dorst. Ze bibberen van koude, vooral als de mist hangt op den bergtop en ook als 't volle maan is, en de lucht zoo kil. Ze roepen en kreunen van de koude maar de Grooten Geest kent hen niet, omdat ze geen hoofd hebben. En daarom moeten ze daar altijd blijven in die duisternis en die kou. Dat is hun eeuwig lot.

Zoo gelooven de heidensche Alfoeren, zoo gelooven ook Elipai en zijn vrouw en daarom zijn ze bedroefd. — Geen wonder.

Toen de ramp bekend geworden was over het eiland, reisde de Pendéta Piroe zoo spoedig mogelijk naar het dorp van Elipai.

Hij was verdrietig gestemd, want hij had zoo gehoopt, dat hij Elita en Sopai en hun kindje over eenigen tijd zou kunnen doopen.

Toen hij in 't dorp was aangekomen, ging hij dadelijk naar den ouden Elipai, die hem met gebogen hoofd ontving, terwijl zijn vrouw luide haar leed klaagde.

En weer moest de zendeling spreken van den Grooten Heer van leven en dood, die niemand, die Hem heeft willen dienen, wil laten omzwerven op den donkeren berg met de koude nevelen, maar die hen brengt in het land van licht en vrede.

Maar de oude Elipai begreep het niet. En zijn vrouw begreep het evenmin.

Zij dachten aan wraak. Met oogen vlammend van haat spraken zij over de koppensnellers, die hun kinderen hadden gedood.

En met doffe stem sprak de oude vrouw: „Ik hoop, dat de mannen van ons dorp spoedig uitgaan op sneltocht naar dat dorp en dat ze met vele koppen terug zullen komen. Dan zal ik weer zingen en vroolijk zijn!”

Zeker, de zendeling wist het wel. Dan zouden de koppen gehangen worden in het geestenhuis hier. En er zou feest zijn. Maar de lieden van 't andere dorp zouden dan uit wraak weer komen en weer koppen snellen. En weer zou er verdriet en ellende zijn. En zoo zou er nooit een eind komen aan de wraak.

Daarom wist de zendeling niet beter te doen, dan Elipai en zijn vrouw te vertellen van den Heiland, den zoon van den Grooten Heer, die bad voor zijn moordenaars, toen men Hem geeselde en nagelde aan het kruis.

Gelukkig wist de Pendéta eindelijk de woede der dorpingen tot bedaren te brengen en ook Elipai te kalmeeren. Het langste bleef de oude moeder om wraak roepen, tot ook zij heeft begrepen, dat er dan opnieuw bloed zou vloeien in haar dorp en weer ellende en smart zou worden geleden.

Ook in Elipai's dorp is nu een goeroe geplaatst, die geregeld het Evangelie prediken kan en door Gods zegen andere

gevoelens en betere gedachten in de harten der dorpelingen kan wekken.

God zegene dien arbeid, opdat de Alfoeren van Ceram verlost mogen worden van den angst voor booze geesten en dreigende goden en van 't geweld der koppensnellers, en opdat zij daarvoor in de plaats mogen krijgen de zegeningen van het Evangelie van Jezus Christus, den grooten Koningszoon en Zijn heerlijken Vrede mogen genieten.

H. A. v. D. HOVEN VAN GENDEREN.

AANTEKENINGEN:

1. Sedert onheuglijke tijden zijn de Alfoeren van Ceram verdeeld geweest in twee stammen, de Siwa- en de Lima-stam, die elkander voortdurend bestrijden. Onder den Siwa-stam, die op 't Westelijk deel van 't eiland woont, bestaat het Kahékan of Kahikan, een geheimzinnig verbond van godsdienstigen en politieken aard. Veel weet men er niet van, doch blijkbaar moeten bij het aannemen van nieuwe leden een of meer koppen gesneld worden. Wil een lid uit het verbond treden, dan wordt hij gedood.

„De Zendingseeuw“ van S. Coolsma verhaalt op pagina 694: (uitgave 1901)

„Dat de Christenen mede van het schrikbewind van dien bond te lijden hebben, bleek o.a. toen de Hulprediker Krayser voor eenigen tijd in een naburig dorp 6 bekeerlingen zou gaan doopen. Kort voordat hij op reis ging, kreeg hij bericht, dat zijn komst niet meer noodig was, aangezien alle zes personen door de Kahékans waren vermoord. Ook de Hulprediker zelf is niet geheel veilig. Voortdurend gaan de leden van dien bond op koppensnellen uit. Is de Hulprediker op dienstreis en bevindt hij zich na een gevaarvollen tocht over zee in een gemeente, waar de snellers nog komen, dan moet steeds bij zijn vaartuig de wacht worden gehouden en moet hij voor een overval op zijn hoede zijn. Dit koppensnellen zit den Alfoeren zóó in 't bloed en is hun zóó tot een tweede natuur geworden, dat ook de Europeanen op het eiland, zelfs de militairen, niet veilig zijn. Te Wahai op Cerams noordkust is een nieuw fort gebouwd op den top van een heuvel. Daar wonen een paar officieren, maar ofschoon te Wahai een geregeld bestuur is, kunnen de officieren toch des avonds langs den breeden, open weg (een afstand van 10 min. gaans) niet naar boven gaan, zonder een geladen revolver in de hand te hebben. Iederen dag doorkruist een patrouille den omtrek, maar ziet nooit iets en toch darven de Alfoeren in de nabijheid van Wahai koppen komen snellen.“

2. Hulppr. Kraye van Aalst, (bovengenoemd, de pendeta uit het verhaal) vertelt ergens, dat er in 7 jaar tijds 70 leden zijner Christengemeenten zijn gesneld.

3. Ook bij de volkeren van Ned.-Indië komt algemeen het manageloof voor, een vorm van het dynamisme d.i. „het geloof aan een bijzondere, geheimzinnige kracht, die in menschen en dieren, planten, levenlooze voorwerpen, in zon, maan en sterren aangetroffen kan worden”. Mana is voor den Inlander „de kracht bij uitnemendheid die aan *alles* wat werkt eerst de rechte werkzaamheid verleent. Zoo bezit ook volgens kenners van de natuurvolken ieder mensch naar de voorstelling van den primitieve een weinig mana. Maar het woord drukt toch voornamelijk uit de *buitengewone* kracht van wezens of zaken” Zooals uit 't gezegde reeds gebleken is, zetelt deze kracht o.a. in het menschelijk lichaam. Hieruit is b.v. de verschrikkelijke gewoonte van het koppensnellen te verklaren. Dat dit niet geschiedt uit louter wreedheid, is reeds lang ingezien. De Toradja's van Celebes b.v., die het koppensnellen, voordat het door de regeering onmogelijk gemaakt werd, regelmatig beoefenden, zijn het tegendeel van een wreed en bloeddorstig volk. Vanwaar dan dat afschuwelijk gebruik om de lieden van een ander dorp listig te overvallen, hun het hoofd af te slaan en die hoofden in triumf, met zich mede naar huis te voeren? De animistische verklaring zeide: Het was te doen om de ziel van den verslagene. Die zou dan als beschermgeest of als slaaf in het hiernamaals den overwinnaar moeten dienen.

Gebleken is echter, dat het den koppensneller niet te doen is om de ziel van den gedooide, doch „om een onzichtbaar iets, dat van den verslagene uitgaat” (Kruyt); om de kracht, die vooral ook in zijn hoofd zetelt.

(Uit: *Het Geestesleven der Natuurvolkeren* door H. KLUIN).

4. Het zendingswerk op Ceram gaat uit van de Indische Kerk, waaraan de heer Kr. van Aalst als hulpprediker verbonden was.

5. *Pendeta* of *padita* = zendeling, leeraar.

Damar-pit = een soort harslakkelt.

Sagoeweer = gegiste palmwijn.

Noenoeté = de mand, die op sneltochten werd meegenomen om de hoofden in te dragen.

Tahoeri = een tritonschelp, waarop men blaast, als de sneltocht gelukt is.

6. Hoewel de geesten op den Hatoe Wolokoné geen hoofd hebben, schijnen ze, volgens Alfoersche opvatting, toch te kunnen roepen en kermen.